

Něco velkého, a ať je to láska (VI): Kdo za své přátele položí svůj život

Tajemství svobodného srdce: vzdát se pozemské lásky, aby svět mohl být naplněn světlem Boží Lásky.

05.04.2019

„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil“ (Gn 1,27). Tak vypráví první kapitola knihy Genesis o zrození muže a ženy.

Bůh je stvořil současně. Mají stejnou důstojnost, protože jsou jeho živým obrazem. Druhá kapitola se k této události (Gn 2,7–25) znovu vrací, ale promítá ji jakoby ve zpomaleném záběru: Bůh tvoří nejprve muže a staví ho do zahrady Edenu. Svět v sobě do nejmenšího detailu odráží krásu. Obloha, mořské vody, řeky protékající horami a rozmanité stromy vytváří neobyčejnou scenérii. Přesto se však Adam při pohledu na ni cítí sám.

Aby ho vyvedl ze samoty, tvoří Pán celou škálu živých tvorů – nebeské ptactvo, ryby plující v moři, pozemská zvířata –, která naplní celou zemi. Zdá se však, že člověka nic z toho neuspokojilo. A tak se Bůh rozhodne, že mu dá „pomoc jemu rovnou“ (Gn 2,18), a z jeho žebra stvoří ženu. Konečně Adam pohlédne do očí, které mu jeho pohled opětuje: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla!“ (Gn 2,23). Toto setkání ho

naplní radostí, ale především mu ozřejmí jeho identitu a novým způsobem mu vysvětlí, kým je. Člověku chybělo něco, co mu mohla dát pouze druhá osoba.

„Není dobře, aby člověk byl sám“

Tyto stránky *Genese* obsahují základní pravdy o člověku. Spíše než formou teoretické úvahy je vyjadřují pomocí vyprávění a symbolické řeči. Adamova samota má proto hluboký antropologický význam. Sv. Jan Pavel II. řekl, že každý muž a každá žena má účast na této *původní samotě* a v určitém okamžiku svého života se s ní musí střetnout.¹ Když Bůh říká: „Není dobře, aby člověk byl sám“ (Gn 2,18), má tím na mysli muže i ženu.² Oba potřebují pomoc, aby mohli z té samoty vyjít, cestu, po níž by společně kráčeli k plnosti, již postrádají. A to je manželství.

Když o mnoho staletí později Ježíš připomene farizejům, jaké to bylo

„na začátku“, odkáže se právě na tuto biblickou pasáž (srov. Mt 19,1–12). Křesťanské manželství je výzva, kterou se Bůh obrací na muže a ženu a zve je, aby k němu kráčeli společně. A nejen to, zve je, aby kráčeli *jeden prostřednictvím druhého*. Manželé jsou jeden pro druhého nepostradatelnou cestou k Bohu, na níž se tělo stává dějištěm společenství a sebedarování z lásky, předmětem a prostorem posvěcování. Z manželské lásky se tak stává setkání těl a duší, které zkrášluje a přetváří lidskou lásku a působením svátostné milosti jí dává nadpřirozený rozsah.

Láska mezi mužem a ženou má zároveň nadosobní přesah. Když je opravdová, není cílem, ale vždy cestou k Bohu. Cílem je plnost, kterou lze nalézt jedině v něm. Není proto nic divného na tom, když člověk žijící v manželství onu původní samotu občas pocítí. Neznamená to však, jak

to bývá někdy prezentováno, že by jeho láska vyprchala a že musí začít nový příběh, protože ani ten by mu pravděpodobně nestačil. Je to spíše *znamení* toho, že lidské srdce zakouší žízeň, kterou může plně uhasit jedině nekonečná láska Boží.

Psychologie člověka, který ví, že není sám

Poté co v rozhovoru o manželství připomene, co říká kniha *Genesis*, Ježíš jde ještě dál. Vzájemné odevzdání se muže a ženy je krásnou cestou k Bohu. Není to však jediná možná cesta. Pán hovoří o těch, kteří se kvůli zvláštnímu daru zříkají manželství „pro nebeské království“ (Mt 19,12). On sám šel touto cestou a zůstal svobodný, i když sám celibát jako prostředek dosažení Boha nepotřeboval: „Otec a já jedno jsme“ (Jan 10,30), „Já jsem v Otci a Otec ve mně“ (Jan 14,11). Nejenže však Ježíš touto cestou šel, ale sám se chtěl stát

Cestou, aby mnozí další mohli milovat způsobem, který „může mít smysl pouze tehdy, vychází-li od Boha“. ³

V dějinách církve je plno příběhů lidí, kteří přijali Ježíšovu výzvu ztotožnit se s ním i v této věci, která je typicky Ježíšova a patří k podstatě jeho života, i když není určena všem křesťanům. Ti, kdo se již v prvních stoletích rozhodovali pro celibát, nepohrdali manželstvím. To je možná lákalo stejně jako cesta, kterou se nakonec vydali. Právě proto, že chápali manželský život jako krásný životní projekt, mohli ho s rozzářenou tváří odevzdat Bohu. „Pouze u těch, kdo chápou a oceňují v celé hloubce (...) lidskou lásku,“ napsal sv. Josemaría, „se může vynořit ono druhé nepopsatelné pochopení, o němž mluví Ježíš (srov. Mt 19,11), které je čistým darem Božím a podněcuje k odevzdání těla i duše Pánu, k odevzdání

nerozděleného, celého srdce, bez prostřednictví pozemské lásky.“⁴

Celibát je tedy cesta, která v sobě odráží zdarma nabízenou lásku Boha, který vždy činí první krok (srov. 1 Jan 4,19). I když se zdá, že lidé žijící v celibátu omezují svou svobodu, protože Bohu obětují možnost založit vlastní rodinu, ve skutečnosti tomu tak není, protože svou svobodu rozšiřují. Jejich odevzdání se do rukou Božích, jejich ochota opustit pro něj „domy nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole“ (Mt 19,29) je jistým způsobem činí schopnými „svobodně milovat“.⁵ Jako sezdaný člověk musí i oni střežit své srdce, aby se láska, kterou v něm nosí, neodchýlila od Boha, a mohli ji darovat ostatním. Jejich odevzdání se však nezaměřuje na partnera, ale na Krista, který je vysílá do celého světa, aby lidem kolem sebe předávali „tlukot jeho milujícího Srdce“.⁶

Takový byl Ježíšův život. Necítil se sám, protože věděl, že je s ním neustále jeho Otec: „Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel. Já jsem ovšem věděl, že mě vždycky vyslyšíš“ (Jan 11,41–42). U nás oproti tomu riziko samoty existuje. Když však Kristus doopravdy naplní naše srdce, pak už nejsme sami. Proto sv. Josemaría říkal, že Bůh mu dal „psychologii člověka, který se lidsky ani nadpřirozeně nikdy necítí sám“. ⁷ Na řádky, v nichž je patrný nádech osobního prožitku, napsal: „Lidské srdce má neobyčejný koeficient rozpínavosti. Když miluje, tak se rozšiřuje crescendem něžné náklonnosti, která překonává všechny překážky. Miluješ-li Pána, nebude zde žádného tvora, který by nenašel místo v tvém srdci.“ ⁸

Janovo svobodné srdce

Při Poslední večeři, pár hodin předtím, než odevzdal svůj život,

Ježíš otevírá své srdce apoštolům:
„Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo
za své přátele položí svůj život“ (Jan
15,13). Slova, v nichž je obsažena
veškerá jeho láska k lidem, jsou
zároveň výzvou. Pán říká apoštolům:
„Nazval jsem vás přáteli“ (Jan 15,15).
Jim je, jako všem lidem, určena jeho
láska jdoucí „až do krajnosti“ (Jan
13,1). Jsou však také zvláštním
způsobem jeho přáteli. „Přítel s
velkým P“ je zve, aby jednali jako on,
⁹ a také za své přátele položili život.
Tato slova stojí bezpochyby u zrodu
každého křesťanského povolání, ale v
srdcích těch, kdo Krista následovali a
nechali všeho, měla vždy zvláštní
zvuk.

Kříž se stane místem největšího
projevu Lásky. V tomto vrcholném
okamžiku dějin vystupuje důrazně
vedle Marie a svatých žen postava
apoštola Jana. „V hodině smrti
všichni utekli – až na Jana, který
opravdu miloval skutky. Jen on,

nejmladší z apoštolů, zůstává pod křížem. Ostatní neměli onu lásku, která je silná jako smrt.“¹⁰ Lásku k Ježíši rozechvívala Janovo srdce již v počátcích jeho dospívání. Je známo, že v srdci uchovával vzpomínku na den, kdy se s Pánem setkal: „Janův pohled se setkal s pohledem Kristovým. Šel za ním a zeptal se ho: Mistře, kde bydlíš? Šel s ním a strávil s ním celý den. Po letech to vyprávěl s bezelstnou upřímností mladíka, který se svěruje svému deníku a zaznamenává si dokonce i přesnou hodinu: *hora autem erat quasi decima* ... Přesně si pamatuje i chvíli, kdy na něj Kristus pohlédl a kdy ho upoutal, kdy Kristu neodolal a zamiloval se do něj.“¹¹

Umíme si asi představit, s jakým dojetím shlížel Ježíš z kříže na mladého učedníka, který „ležel při večeři na jeho prsou“ (Jan 21,20). Setkání s matkou pro něj možná nebylo překvapením, protože mu tím

či oním způsobem vždy byla nablízku. Matka je vždy pro své dítě oporou. Ježíšův pohled však vedle ní objevuje přítele: Jana. Jejich oči se v oné hodině muk setkaly. Jakou nesmírnou radost musel Jan způsobit Ježíšovu srdci! Právě tehdy, říká nám evangelium, když ho viděl stát vedle své matky, uvedl ho Pán do jedinečného vztahu mezi Ním a Marií. „Když Ježíš uviděl svou matku, a jak při ní stojí ten učedník, kterého měl rád, řekl matce: Ženo, to je tvůj syn. Potom řekl učedníkovi: To je tvá matka“ (Jan 19, 26–27).

Po letech Jan napsal: „My milujeme Boha, protože on napřed miloval nás“ (1 Jan 4,19). Toto překvapivé tvrzení pochází z jeho osobní zkušenosti. Jan věděl a zažil, že ho Ježíš hluboce miloval. Bylo to něco, co ho naplňovalo a co jeho životu dávalo nový smysl: vnášet tuto lásku do celého světa. „Janovi,“ napsal bl. John Henry Newman, „se dostalo

toho nepopsatelného privilegia být *přítelem Krista*. Tak se naučil milovat ostatní. Jeho láska byla nejprve koncentrovaná jen na Krista, ale pak se začala rozšiřovat. Byl také pověřen slavnostním a potěšujícím úkolem pečovat po Pánově odchodu o Nejsvětější Pannu Marii, Pánovu matku. Nestojíme zde snad před skrytým zdrojem Janovy výjimečné lásky k bratřím? Mohl snad ten, koho Pán obdařil svou náklonností a komu svěřil poslání stát se Mariiným synem, být něčím jiným než připomínkou a vzorem (jak jen jím člověk může být) hluboké, rozjímavé, horoucí, pokojné a bezmezné lásky?“

12

Probouzet srdce

Rozhodnutí odevzdat celé srdce Bohu nepochází jen z osobního rozhodnutí. Je to dar, dar celibátu. To, co ho definuje, není zřeknutí se, ale láska rodící se z odhalení, že

„LÁSKA... rozhodně stojí za lásku!“¹³
Srdce tuší bezpodmínečnou Lásku, která na něj čeká a chce se mu bezvýhradně a bezpodmínečně darovat. Nejenom proto, aby ji zakoušel, ale aby ji předával dál jako sv. Jan, který se z Ježíšovy lásky nejen těšil, ale snažil se i o to, aby se rozšířila po celém světě. Pro milovaného učedníka z toho přirozeně vyplývalo, že „když nás Bůh tak miloval, máme se i my navzájem milovat“ (1 Jan 4,11).

Celibát bývá někdy spojován s množstvím věnovaného času, jako by důvodem k němu byla otázka efektivnosti, tj. nemít jiné závazky, aby bylo možné věnovat se apoštolským aktivitám. Takový pohled je však poněkud zjednodušující. Celibát nemá původ v praktických úvahách o připravenosti k evangelizaci, ale v Kristově výzvě žít zvláštním způsobem podle jeho srdce: milovat jako Kristus, odpouštět

jako Kristus, pracovat jako Kristus, být dokonce pro všechny samotným Kristem – *ipse Christus* . Proto „důvody pouze pragmatické, odkazující na větší disponibilitu, nestačí: takováto větší možnost disponovat časem by se snadno mohla stát i formou sobectví, který tak ušetří oběti a námahy, jež jsou žádány a snášeny těmi, kteří uzavřeli manželství, a který by mohl vést k duchovnímu vyprázdnění a tvrdosti srdce“. ¹⁴

Celibát tedy není samota prožívaná ve věži ze slonové kosti, ale výzva doprovázet a probouzet srdce. Kolik je na světě lidí, kteří se cítí zbyteční, kteří si myslí, že jejich život nemá žádnou cenu a upadají do výstředností, a přitom hluboko uvnitř hledají trochu lásky! Kdo dostal dar celibátu, ví, že je na světě mimo jiné proto, aby byl všem těmto lidem nablízku, ukazoval jim Boží lásku a připomínal jim jejich

obrovskou hodnotu. Srdce člověka žijícího v celibátu se tak stává stejně plodným, jako vykupitelské srdce Ježíšovo, protože se ve všech snaží odhalovat stejné dobro, jaké Pán uměl odhalovat v těch, kdo za ním přicházeli. Pán před sebou neviděl hříšníci, člověka postiženého leprou, opovrženého celníka, ale úžasného cenného tvora, milovaného a vyvoleného Bohem.

I když člověk žijící v celibátu nemá vlastní děti, dokáže prožívat hluboké a opravdové otcovství. Je otcem, matkou mnoha dětí, protože „otcovství znamená dávat život“.¹⁵ Ví, že je na světě proto, aby se staral o druhé a svým životem a laskavým slovem jim ukazoval, že jedině Bůh může uhasit jejich žízeň. „Náš svět (...), do něhož Bůh vstupuje v lepším případě jako hypotéza, ale ne jako konkrétní skutečnost, se potřebuje o Boha opřít co možná nejkonkrétnějším a nejradikálnějším

způsobem. Potřebuje svědectví, které o Bohu vydává ten, kdo se ho rozhodl přijmout jako půdu, z níž vychází jeho život. Proto je dnes v našem současném světě tak důležitý celibát, i když je v dnešní době jeho dodržování neustále ohrožováno a zpochybňováno.“ ¹⁶

Dar, který má denně růst

Nadpřirozený dar celibátu nefunguje jako zaříkadlo, které skutečnost rázem a provždy promění. Bůh ho daruje v podobě semínka, které má pozvolna vyrůstat z *dobré půdy* . Celibát je jako každé jiné povolání dar a úkol. Je to cesta. Srdce se nepromění automaticky tím, že se člověk rozhodne zůstat svobodný pro nebeské království. Je třeba vytrvale se snažit vytrhávat plevel a mít se na pozoru před hmyzem a škůdci. Boží milost vždy působí v přirozenosti, aniž by ji potlačovala nebo k ní něco doplňovala. Jinými slovy Bůh počítá s

naší svobodou a s naším osobním příběhem. Právě na pozadí tohoto dějiště ubohosti a milosti tiše vyrůstá krásný dar čistého srdce... může však také přijít vniveč.

I ti, kdo jsou voláni k důvěrnějšímu vztahu s Bohem, mohou, podobně jako mladší syn z podobenství, pocítit omrzelost a prázdnotu. Onen mladík se rozhodl odejít do daleké země (srov. Lk 15,13), protože v domě svého otce cítil vnitřní prázdnotu. Bylo třeba, aby klesl až na dno, aby se mu otevřely oči a uvědomil si, do jakého otroctví se to dostal. Je zajímavé povšimnout si, že důvod, kvůli němuž se vrátil, nebyl příliš nadpřirozený. Měl hlad a stýskalo se mu po měkkém chlebu v otcovském domě. Když se tam nakonec vrátil, otec na něj již čekal a „pohnut soucitem přiběhl, objal ho a políbil“ (Lk 15,20). Syn si představoval, že ho čeká odsouzení (srov. Lk 15,18–19), a místo toho se setkal s náručí plnou

života. Možná jasněji než kdy jindy objevil do hloubky, kým je: synem tak dobrého otce.

Jindy může mít omrzelost záludnější podobu. Člověk sice otcův dům neopustí, ale začne si v něm připadat spíš jako sluha než jako syn. Tak tomu bylo v případě staršího syna z podobenství: „Byl doma, ale nebyl svobodný, protože jeho srdce bylo jinde.“¹⁷ V obou případech je cestou vysvobození ze smutku pohled na otce a na jeho lásku k nám. Bůh sytí hlad duše chlebem eucharistie, v níž nalézáme toho, jenž se stal jedním z nás, abychom ho mohli milovat jako Přítele. V eucharistii můžeme utišit svůj hlad a tak si udržet v srdci oheň lásky, která je „silná jako smrt“.

Jan stál u Ježíšova kříže a byl také u Ježíšova nanebevstoupení „toho dne, kdy zdánlivé loučení bylo ve skutečnosti počátkem nové blízkosti“.¹⁸ Mistr musel od svých

učedníků, které miloval až do krajnosti, odejít, aby je a všechny, kteří v něho uvěří, mohl milovat ještě více. V tom spočívá tajemství svobodného srdce: vzdát se pozemské lásky, aby svět mohl být naplněn světlem Boží Lásky.

Carlos Villar

1 Srov. sv. Jan Pavel II., Generální audience, 10-X-1979; 24-X-1979; 31-X-1979.

2 Srov. sv. Jan Pavel II., Generální audience, 10-X-1979, č. 2.

3 Benedikt XVI., Promluva k římské kurii, 22-XII-2006.

4 Sv. Josemaría, *Rozhovory*, č. 122.

5 F. Ocáriz, *Dopis*, 14-II-2017, č. 8.

6 Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 884.

7 Sv. Josemaría, *En diálogo con el Señor* , edición crítico-histórica, Rialp, Madrid 2017, s. 185.

8 *Via crucis*, VIII. zastavení, č. 5.

9 *Přítelem* nazýval sv. Josemaría občas Ježíše. Srov. *Cesta*, č. 422; *Jít s Kristem*, č. 93.

10 Sv. Josemaría, *Jít s Kristem* , č. 2.

11 Sv. Josemaría, Poznámky ze setkání s mládeží, 6–VII–1974 (AGP, biblioteca, P04, s. II, s. 113).

12 Newman, J. H. „*Love of Relations and Friends*”, *Parochial and Plain Sermons* 2, kázání 5.

13 *Cesta*, č. 171.

14 Benedikt XVI., Promluva k římské kurii, 22–XII–2006.

15 František, Kázání z Domu sv. Marty, 26–VI–2013.

16 Benedikt XVI., Promluva k římské kurii, 22–XII–2006.

17 F. Ocáriz, *Dopis*, 9–I–2018, č. 9.

18 J. Ratzinger, „El comienzo de una nueva cercanía”, in: *El resplandor de Dios en nuestro tiempo*, Barcelona, Herder, 2008, s. 185.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/neco-velkeho-a-at-je-to-laska-vi-kdo-za-sve-pratele-polozi-svuj-zivot/> (04.04.2025)